Bijlage 4

Memo:

Wat zijn de archeologische waardenkaart, de cultuurhistorische waardenkaart en de erfgoedverordening nu precies?

In deze bijlage gaan we beknopt in op de "Archeologische waardekaart", de "Cultuurhistorische waardekaart" en de ontwerp "Erfgoedverordening 2014". Hiermee maken we duidelijk wat de stukken inhouden en waarom het belangrijk is deze stukken te laten vaststellen door de gemeenteraad.

De archeologische waardenkaart

Voor de gemeente is het belangrijk om in ruimtelijke plannen archeologische en cultuurhistorische waarden structureel te gaan meewegen. Daarvoor is een inventarisatie voor het gehele grondgebied van onze gemeente uitgevoerd. Er is gekeken waar al archeologische waarden bekend zijn en er is gekeken of er op andere plekken archeologische resten te verwachten zijn.

Al deze gegevens (uit eerdere onderzoeken, literatuurstudie en kennis van de geologie en geomorfologie) zijn samengevoegd en verwerkt tot een archeologische waarden- en verwachtingenkaart en een daarop gebaseerde archeologische maatregelenkaart. Gemakshalve spreken we hieronder van de archeologische waardenkaart.

In de archeologische waardenkaart worden een aantal waarden en verwachtingen benoemd. Afhankelijk van de waarde of verwachting geldt er een andere maatregel:

Waarde/ verwachting	**Soort**	**Maatregel (verplichting tot onderzoek)**	**Maatregel (verplichting tot onderzoek)**
Waarde	Rijksarcheologische vindplaatsen (AMK-gebieden)	Vergunningverlening via het Rijk	Vergunningverlening via het Rijk
Waarde	Gebied met archeologische waarde	50 m2	Dieper dan 30 cm
Verwachting	Dorpskern van voor 1850	100 m2	Dieper dan 30 cm
Verwachting	Hoog	250 m2	Dieper dan 30 cm
Verwachting	Gematigd	1000 m2	Dieper dan 30 cm
Verwachting	Specifiek (rivierdal)	5000 m2	Dieper dan 30 cm
Verwachting	Laag	n.v.t.	n.v.t.

Indien een omgevingsvergunning wordt ingediend (voor bouwen of het roeren van de grond), dan wordt eerst gekeken in welk gebied gebouwd gaat worden. Zie de tabel hierboven. Dan is snel duidelijk of er archeologisch onderzoek nodig is. We hoeven dus niet meer in alle gevallen onderzoek te eisen. Dat scheelt de aanvrager in veel gevallen veel geld.

Een ander voordeel van de archeologische waardenkaart is dat we nu voor het eerst een samenhangend beeld hebben van de omvang en kwaliteit van de nog aanwezige waarden en verwachtingen. Dit stelt ons in staat bij ruimtelijke plannen een integrale afweging te maken (de aandacht wordt nu niet meer versnipperd over individuele plangebieden, maar wordt bekeken in een groter geheel).

Het tekstgedeelte van dit rapport geeft de inhoudelijke onderbouwing van de kaartbeelden in de atlas. De waarden, verwachtingen en maatregelen worden ook opgenomen in de erfgoedverordening en in nieuwe bestemmingsplannen.

De cultuurhistorische waardenkaart

Archeologische waarden zitten ondergronds; cultuurhistorische waarden zijn juist zichtbaar bovengronds. De cultuurhistorische waardenkaart geeft een duidelijk overzicht van deze bekende en zichtbare waarden. Bekende waarden omdat het om reeds geïnventariseerde waarden gaat. Zichtbare waarden omdat het om elementen of herkenbare restanten van elementen gaat die in het huidige landschap zichtbaar zijn. De archeologische en cultuurhistorische waardenkaart vormen samen een geheel overzicht van het erfgoed van de gemeente.

Te zien zijn bijvoorbeeld religieuze gebouwen, grenspalen en landweren, (voormalige) kastelen, (rijks)monumenten, historisch groen, afwateringsstructuren, oude verkavelingspatronen en bebouwingsstructuren.

Het doel van de cultuurhistorische waardenkaart is een overzichtelijk product te presenteren waarop de zichtbare bovengrondse cultuurhistorische waarden op een heldere manier zijn weergegeven en makkelijk raadpleegbaar zijn. Het gaat nadrukkelijk niet om een geschiedschrijving, maar om een ruimtelijke inventarisatie die een eerste indruk van de nog aanwezige cultuurhistorische waarden biedt. Op deze manier kan de gemeente de cultuurhistorische waarden zo mogelijk inpassen, beschermen en/of versterken via het gemeentelijk ruimtelijk beleid (bestemmingsplannen en structuurvisies).

De erfgoedverordening

We kennen op dit moment nog de monumentenverordening. Die beschermt slechts een klein deel van ons cultureel erfgoed. De vast te stellen erfgoedverordening gaat breder, en neemt zo ook het archeologisch erfgoed mee. Daarbij gaat de erfgoedverordening een actueel toetsingskader vormen voor aanvragen die het cultureel erfgoed in de gemeente Oude IJsselstreek betreffen en kunnen aantasten.

Na vaststelling is de erfgoedverordening een toetsingskader bij een aanvraag om een omgevingsvergunning. Voldoet bijvoorbeeld een bouwaanvraag niet aan de regels in deze verordening omtrent monumenten of archeologie, dan moet de aanvraag worden geweigerd.

In deze verordening worden vooral de procedurele aspecten rondom de vergunningverlening, monumenten en archeologie vastgelegd. Hieronder in de tabel een kort overzicht:

Hoofdstuk 1	Begripsbepaling
Hoofdstuk 2	Procedure aanwijzen gemeentelijke monumenten, voorbescherming, wijziging en intrekken van de aanwijzing
Hoofdstuk 3	Instandhouding gemeentelijke monumenten (verbod op verwaarlozing/ beschadiging, alsook mogelijkheid voor voorschriften over uitvoering en materiaaltoepassing bij restauratie/ onderhoud)
Hoofdstuk 4	Procedure vergunning beschermde rijksmonumenten
Hoofdstuk 5	Instandhouding, opgravingen en begeleiding van archeologische terreinen
Hoofdstuk 6	Tegemoetkoming in schade, strafbepaling en toezichthouding
Hoofdstuk 7	Intrekken monumentenverordening, overgangsrecht en inwerkingtreding

Ingezoomd op hoofdstuk 5 het volgende: het is verboden om zonder vergunning in een archeologisch monument de bodem te verstoren. Ook bepaalt de verordening vanaf hoeveel vierkante meter archeologisch onderzoek verplicht is. Dit is afhankelijk van de archeologische verwachtingswaarde, zoals eerder in deze bijlage onder “archeologische waardenkaart” beschreven.

Deze regels omtrent de noodzaak tot het doen van archeologisch onderzoek zullen één op één in toekomstige bestemmingsplannen worden opgenomen. Tot die tijd regelt niet het bestemmingsplan, maar deze erfgoedverordening vanaf wanneer archeologisch onderzoek nodig is. Zo zijn de archeologische belangen veilig gesteld.